

Nr 60

Utlåtande i anledning av väckta motioner om en ekonomisk uppskattning av hushållsarbetet, m. m.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 310 i första kammaren av herr *Lundström m. fl.* samt nr 386 i andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.*

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts (yrkandena under 2), att riksdagen måtte besluta »att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning med uppgift

a) att företaga en ekonomisk uppskattning av hushållsarbetet i syfte att underlätta en rättvisande bedömning av det ekonomiska värdet av den arbetsinsats som bortfaller, när husmodern på grund av sjukdom, förvärvsarbete etc. inte i full utsträckning kan delta i hushållsarbete samt

b) att undersöka förutsättningarna för att inom den allmänna sjukförsäkringens ram och med ledning av resultatet av den ovan begärda undersökningen bereda hemarbetande kvinnor möjlighet att teckna frivillig tilläggsförsäkring enligt samma grunder som gäller för andra yrkesgrupper».

I motionerna har även yrkats, att riksdagen måtte uttala sig för att Sverige skall ratificera Internationella arbetsorganisationens konventioner nr 100 angående lika lön för män och kvinnor för arbete av lika värde samt nr 111 angående diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning (yrkandena under 1). Dessa yrkanden behandlar utskottet i sitt utlåtande nr 58.

Över motionerna har *Folkpartiets kvinnoförbund, Högerens kvinnoförbund, Landsorganisationen i Sverige, Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF), Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska landsbygdens kvinnoförbund, Sveriges husmodersföreningars riksförbund, Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund, Tjänstemännens centralorganisation och Yrkeskvinnors samarbetsförbund (YSF)* erhållit tillfälle att yttra sig. Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund har icke låtit sig avhöra.

Gällande bestämmelser angående frivillig försäkring för sjukpenningtillägg för hemarbetande kvinnor, m.m.

Enligt 47 § *sjukförsäkringslagen* kan sjukpenningförsäkrad sjukkassemédlem, som åtnjuter inkomst av annat förvärvsarbete än tjänst, genom frivilliga avgifter försäkra sig i allmän sjukkasse för erhållande av sådant

tillägg till grundsjukpenningen, att sjukpenningen jämte tillägget uppgår till högst så stort belopp som motsvarar sjukpenningen i den sjukpenningklass, som hon skulle ha tillhört, om årsinkomsten härrört från tjänst. Vidare får sådan kvinnlig sjukkassemédlem som avses i 7 § andra stycket i lagen, d. v. s. i stort sett gifta kvinnor samt fränskilda kvinnor och änkor med barn under 16 år, utöka sitt försäkringsskydd genom frivilliga avgifter, så att hon erhåller ett sjukpenningtillägg på 1, 2 eller 3 kr. Det sammanlagda sjukpenningbeloppet får dock inte överstiga 6 kr. Försäkring för sjukpenningtillägg kan tecknas med 3, 18, 33 eller 93 dagars karenstid. För den frivilliga försäkringen för sjukpenningtillägg utgår statsbidrag med 20 %.

Möjligheterna för de hemarbetande kvinnorna att erhålla skydd genom sjukpenningförsäkring förbättras fr. o. m. den 1 januari 1961. Vid vårsessionen (prop. nr 137, andra lagutskottets utlåtande nr 36 och rskr 255) beslöts nämligen, dels att sjukpenningförsäkringen enligt 7 § för gifta kvinnor m. fl. skulle utsträckas till att gälla även ogifta kvinnor med barn, dels ock att maximum för sjukpenningtillägget till denna försäkring skulle höjas till 5 kr., dock att den sammanlagda sjukpenningen icke skulle få överstiga 8 kr.

Frågan om förbättrade sjukförsäkringsförmåner för hemarbetande kvinnor är för närvarande föremål för prövning i samband med det pågående samordnings- och kompletteringsarbetet rörande socialförsäkringen. I den redogörelse för detta arbete som i propositionen nr 75 till årets riksdag lämnas av *föredragande departementschefen, statsrådet Nilsson*, framhålles det såsom påfallande, att, även om utvecklingen lett fram till en betydande grad av överensstämmelse i huvuddragen inom socialförsäkringens olika grenar, betydande skillnader likväl förekommer. Vägledande för den pågående översynen i samordningens och kompletteringens tecken bör enligt departementschefen vara bl. a., att luckor och brister i försäkringsskyddet bör fyllas, om de motsvaras av angelägna behov. Vidare anför departementschefen, att i samband med frågan om ett utsträckande av den obligatoriska tilläggssjukpenningförsäkringen till att omfatta företagare aktualiseras även frågan om en översyn av ersättningsreglerna för vissa särskilda grupper, bland dem husmödrar som saknar kontant inkomst av sitt arbete i hemmet.

Nämnda arbete på översyn och komplettering av socialförsäkringen ombesörjes huvudsakligen av 1958 års socialförsäkringskommitté, socialförsäkringens administrationsnämnd och socialdepartementets rättsavdelning.

Vid vårsessionen behandlade utskottet två likalydande motioner (I: 441 av herrar Andersson, Torsten, och Svanström samt II: 585 av herr Svensson i Vä), vari yrkades på utredning i syfte att tillförsäkra bl. a. husmödrar, som

inte har arbete utanför hemmet, tilläggsjukpenning. I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 38 i anledning av motionerna erinrade andra lagutskottet om att det genom motionen aktualiserade spørsmålet redan var överlämnat till 1958 års socialförsäkringskommitté för utredning. Utskottet ansåg därför att det saknades skäl att begära särskild utredning i ämnet. Emellertid syntes det utskottet värdefullt, att de i motionerna framförda synpunkterna beaktades vid socialförsäkringskommitténs arbete, och utskottet föreslog därför att motionerna skulle överlämnas till kommittén, vilket också skett.

I samband med höjningen av det frivilliga sjukpenningtillägget för gifta kvinnor m. fl. från högst 3 till högst 5 kr. uttalade *föredragande departementschefen, statsrådet Nilsson*, i propositionen nr 137 till årets riksdag, att i det föreliggande förslaget upptogs endast vissa begränsade spørsmål, medan mera genomgripande ändringar i sjukförsäkringslagstiftningen finge bli föremål för överväganden i samband med den pågående samordningen på socialförsäkringslagstiftningens område.

Motionerna

I motionerna pekas på behovet av en realistisk ekonomisk bedömning av den hemarbetande husmoderns arbetsinsats. Motionärerna framhåller, att staten måste ta hänsyn till värdet av husmoderns arbete i olika sammanhang, såsom vid utformningen av ersättningsreglerna inom sjukförsäkringen, vid fastställandet av förvärvsavdragen vid beskattningen, vid beräkning av underhållsbidrag och bidragsförskott m. m. Den utveckling mot familjevård i stället för anstaltsvård som nu anses lämplig för särskilt missanpassad ungdom medför enligt motionärernas uppfattning med nödvändighet en mer realistisk bedömning än den nuvarande av vad vården i hemmen egentligen kostar. Motionärerna påpekar, att husmoderns insatser aldrig kommer till synes i ekonomiska kalkyler av traditionellt slag och inte heller i socialstyrelsens beräkningar över levnadskostnader. De erinrar om att vissa försök av mera allmänt omfattande karaktär för att få fram vissa beräkningar gjorts av bostadskollektiva kommittén i dess 1954 avgivna betänkande »Kollektivhus» och av 1954 års familjeutredning i dess 1955 avgivna betänkande »Samhället och barnfamiljerna». Familjeutredningen beräknade med utgångspunkt från en hembiträdeslön plus mat och logi för hembiträdet, att arbetsinsatsen i en familj med två barn 1955 skulle motsvara en summa av 5 000 kr. per år, eller drygt 6 000 kr. i dag. Motionärerna framhåller, att en jämförelse, som förefaller realistisk, kan göras med lönen till en hemvårdarinna. Denna utgår efter 4 lönegraden eller med cirka 10 000 kr. om året. De finner det därför egendomligt, att husmödrarna räknas in under rubriken »icke ekonomiskt aktiva» i Statistisk årsbok. I motionerna anföres härefter:

Ett mera ingående studium av det ekonomiska utbytet av husmoderns arbetskraft torde dock vara värdefullt att få utfört. Det torde vara praktiskt utförbart att undersöka den ekonomiska skillnad som uppstår om en husmor själv sköter tvätten, lagar maten, syr familjens kläder och sköter familjens textiltförråd emot om hon anlitar andra inom eller utom hemmet att utföra dessa arbeten. En riktigare bedömning torde också kunna ernås genom att vid en undersökning uppdelat familjerna i olika grupper efter stads- och lanthushåll, efter barnlösa familjer och familjer med barn etc.

Värdet av den hemarbetande kvinnans arbetsinsatser är utan tvivel betydande, även om den aldrig tagits upp i vår nationalinkomst. Uppskattningen av de ekonomiska värden, som denna grupp av kvinnor tillför vår produktion, växer sig också allt starkare inom stora grupper. Att ta upp detta problem till närmare studium och draga de därav betingade slutsatserna vid bl. a. avvägningen av statens stöd inom familjepolitiken anser vi vara påkallat.

I fråga om sjukpenningförsäkring för husmödrar anför motionärerna efter en redogörelse för gällande bestämmelser:

Anledningen till att de hemarbetande hustrurna inte tillåtits att teckna högre sjukpenningförsäkring torde vara, att denna utgör ersättning för bortfallen förtjänst av förvärvsarbete. I deras fall utgår ingen kontantlön, och någon beräkning av deras produktiva arbete i hemmet saknas, som vi på annat ställe i denna motion påpekat. De har med andra ord ingen bortfallen lön, som sjukpenningen skulle vara med att kompensera. Man har även hyst farhågor för att ett system som tillät en relativt hög sjukpenning för husmödrarna skulle kunna på något håll missbrukas.

Dessa argument kan naturligtvis ha visst fog för sig. Å andra sidan innebär den gällande ordningen i många fall ett uppenbart missgynnande av de hemarbetande kvinnorna. Från deras håll har också riktats en stark kritik emot systemet. I längden måste också den låga sjukersättningen leda till att husmödrarna endast i verkligt allvarliga sjukdomsfall sjukskriver sig och avhåller sig från arbete för att vårda sin hälsa, och på det sättet förlängs sjukdomstillståndet.

Har en husmor med hemmavarande barn och stort hushåll råd att vara sjuk måste hon anlita tillfällig hemhjälp. Kostnaden härför täcks inte tillnärmelsevis av den nu till sex kronor maximerade tilläggsjukpenningen och naturligtvis än mindre av trekronorsbidraget, som för de flesta utgör den enda ersättningen.

I den låga summan torde också ligga en av anledningarna till att så relativt få kvinnor begagnat sig av möjligheten att teckna den extra tilläggsjukpenningen. De extra tre kronor som tilläggsjukpenningen innebär motiverar sannolikt enligt många mening inte det extra besvär med sjukintyg etc. som ett utbekommande av försäkringen kräver så snart sjukdomen räcker över sju dagar. I synnerhet inte i bygder med lång väg till läkare.

Det finns därför enligt vår mening mycket som talar för att man inom den allmänna sjukförsäkringens ram inför en möjlighet för hemarbetande kvinnor att teckna frivillig tilläggsjukpenning enligt samma grunder som för övriga försäkringstagare, d. v. s. med hänsyn till en realistisk, ehuru schabloniserad beräkning av deras arbetsprestationers värde. Hur en sådan försäkring i detalj skall utformas, hur den nödvändiga kontrollen bör

ordnas, avgifternas storlek beräknas etc. bör hänskjutas till särskilda sakkunniga inom de förvaltningsgrenar, som f. n. administrerar den allmänna sjukförsäkringen.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till motionen II: 386.

Remissyttrandena

Yrkandet i motionerna om en ekonomisk värdering av husmödrarnas arbete tillstyrkes av *Folkpartiets kvinnoförbund*, *Tjänstemännens centralförbund* och *Yrkeskvinnors samarbetsförbund*, vilka därvid i stort sett åberopar de i motionerna anförda skälen.

Högerns kvinnoförbund instämmer i motionärernas uppfattning om behovet av en realistisk ekonomisk bedömning av den hemarbetande husmoderns arbetsinsats. Förbundet anser att den hemarbetande husmoderns insats varken kan eller bör uppskattas skönsmässigt. Enligt förbundets uppfattning vore det en framkomligare väg att göra en arbetsvärdering av de olika moment, som ingår i den hemarbetande husmoderns arbetsuppgifter. Förbundet förordar en sådan arbetsvärdering.

Sveriges husmodersföreningars riksförbund framhåller, att det ur flera synpunkter vore angeläget att åstadkomma en värdesättning av de hemarbetande husmödrarnas arbetsinsatser. Emellertid vill förbundet också framhålla, att en sådan värdesättning stöter på utomordentligt stora svårigheter, bl. a. på grund av nödvändigheten att finna beräkningsnormer, som beaktar de stora skillnaderna i hushåll av olika slag. Frågan kompliceras, säger förbundet, inte bara av hushållens olika utrustning utan främst av familjernas olika storlek och struktur.

Förevarande yrkande avstyrkes av *Landsorganisationen i Sverige* och *Riksförbundet Landsbygdens folk*.

LO anser, att en ekonomisk värdering av husmödrarnas arbete icke är erforderlig för avvägningen av husmödrarnas förmåner inom socialförsäkringarna. Vidare vänder sig LO mot motionärernas uppfattning, att värdet av husmödrarnas hemarbete borde komma till synes i den ekonomiska statistiken, och anför därvid:

Att det värde, som husmödrarnas arbete i hemmet representerar, icke kommer till uttryck i ekonomisk statistik sammanhänger med att deras arbetsinsatser inte saluförs och att de alltså inte uppbär lön. Förhållandena är enahanda för de arbetsbyten, som inte torde vara ovanliga i det svenska samhället, liksom för egna arbetsinsatser, t. ex. vid uppförande av ett eget hem. Däremot finns givetvis ett sådant pris på de tjänster, som avser att ersätta husmoderns arbetsinsatser eller de insatser som görs t. ex. genom arbetsbyten.

Man måste dessutom räkna med stora tekniska svårigheter att genomföra den värdering motionärerna föreslår. Redan nu är nationalinkomststatistiken inom vissa sektorer grundad på skattningar och alltså osäker

inom vissa marginaler. LO kan inte finna skäl föreligga att ytterligare öka denna osäkerhetsmarginal, vilket skulle bli fallet om den av motionärerna föreslagna värderingen skulle ingå bland posterna. Därtill kommer att internationella jämförelser av nationalinkomstens utveckling därigenom skulle omöjliggöras, ty värdet av husmödrarnas arbete ingår enligt internationell praxis icke i bruttonationalprodukten.

RLF uttalar, att det torde vara omöjligt att erhålla en allmängiltig norm för värdering av husmoderns arbete, vilken i samtliga fall ger en rättvis bedömning av hennes insatser. Att, som ibland skett, utgå från kostnaden för lejd arbetskraft — i den mån sådan går att få — innebär enligt förbundets mening i regel en underskattning av husmoderns arbete och betydelse i hemmet, särskilt om det finns småbarn i familjen.

Yrkandet om förbättrade möjligheter för hemarbetande kvinnor att teckna frivillig tilläggssjukpenningförsäkring tillstyrkes eller lämnas utan erinran av *Folkpartiets kvinnoförbund*, *Svenska arbetsgivareföreningen*, *Sveriges husmodersföreningars riksförbund*, *Tjänstemännens centralorganisation* och *Yrkeskvinnors samarbetsförbund*. I de fall där dessa organisationer motiverar sitt ställningstagande åberopar de i huvudsak samma skäl som motionärerna.

RLF uttalar, att den kritik som motionärerna framför mot den begränsade möjlighet att teckna frivillig sjukförsäkring, som de hemarbetande kvinnorna nu har, har visst fog för sig. Förbundet anför vidare:

Emellertid är detta enligt *RLF* endast ett delproblem i sjukförsäkringen. Även de egna företagarnas möjligheter kommer med i bilden, där också kritiska invändningar kan göras. I stället för att rekommendera dellösningar, rekommenderar därför *RLF* en allmän översyn av hela sjukförsäkringen.

Svenska landsbygdens kvinnoförbund hänvisar till den vid årets riksdag väckta motionen I: 470 av fru Svenson, enligt vilket maximibeloppet för det sjukpenningtillägg för vilket hemarbetande gifta kvinnor m. fl. äger frivilligt försäkra sig borde höjas till 6 kr. Förbundet anser att detta belopp under nuvarande förhållanden utgör en rimlig höjning av sjukpenningtillägget.

Högerns kvinnoförbund delar motionärernas uppfattning om önskvärdheten av ökad möjlighet för hemarbetande kvinnor att teckna frivillig försäkring för sjukpenningtillägg. Förbundet fortsätter:

Huruvida resultatet skulle bli väsentligt ökad anslutning till den frivilliga tilläggssjukpenningförsäkringen torde emellertid få anses ovisst med hänsyn till de förmodligen relativt höga försäkringsavgifter det här torde röra sig om. Förbundet ifrågasätter om icke den enklaste metoden skulle vara att maximibeloppet för den frivilliga tilläggssjukpenningen höjdes till högre belopp än nu gällande tre kronor. Härigenom skulle den säkerligen komplicerade och svårutförbara ekonomiska värderingen kunna undvikas.

LO framhåller, att genom nuvarande lagstiftning behovet av en sjukpenningförsäkring för de hemarbetande kvinnorna är erkänt. Såvitt LO kan finna avser förmånerna emellertid inte att täcka ett inkomstbortfall utan en kostnadsstegring, som uppstår vid husmoderns sjukdom. Frågan blir då enligt LO hur stor denna kostnadsstegring kan beräknas vara samt till hur stor del den skall täckas av försäkringsförmånerna. Eftersom förevarande fråga utreds inom 1958 års socialförsäkringskommitté, anser sig LO sakna anledning att vidare ta ställning till motionärernas förslag.

Utskottet

I föreliggande motioner framhålles, att en ekonomisk värdering av husmoderns arbetsinsats i hemmet är erforderlig ur flera synpunkter. Värdet av denna arbetsinsats måste sålunda beaktas vid utformningen av sjukpenningförsäkringen, vid bestämmande av storleken av förvärvsavdragen inom beskattningen samt vid beräkning av underhållsbidrag och bidragsförskott. Vidare nödvändiggör enligt motionärernas uppfattning den pågående utvecklingen mot familjevård i stället för anstaltsvård av bl. a. missanpassad ungdom en mera realistisk bedömning av vad vård i hemmet kostar. Under hänvisning härtill hemställer motionärerna om en utredning, som skall företaga en ekonomisk uppskattning av husmoderns arbete samt med ledning därav undersöka förutsättningarna för att inom den allmänna sjukförsäkringens ram bereda hemarbetande kvinnor möjlighet att teckna frivillig försäkring för sjukpenningtillägg enligt de grunder som gäller för företagare.

Motionärerna påpekar, att vissa försök gjorts att ekonomiskt värdera husmoderns arbete, och nämner därvid 1954 års familjeutrednings betänkande »Samhället och barnfamiljerna» samt bostadskollektiva kommitténs betänkande II »Kollektivhus». Familjeutredningen beräknade år 1955 värdet av det arbete husmodern tillför en tvåbarnsfamilj utifrån kostnaden för lön, inklusive kost och logi, för ett kompetent hembiträde till 5 000 kr. om året. Bostadskollektiva kommittén undersökte 1954, hur stor årsinkomst en förvärvsarbetande hustru måste ha, för att nettoinkomsten av hennes arbete skulle förslå till de ytterligare utgifter som förorsakades av att familjen på grund av hennes förvärvsarbete måste bo i kollektivhus och utnyttja de därmed förenade anordningarna. Enligt kommittén varierade denna inkomst från drygt 3 000 kr. till drygt 8 000 kr., beroende på dels familjens storlek, dels mannens inkomst. Motionärerna anser för sin del att en riktigare beräkningsgrund erhålles i den lön som tillkommer en i den sociala hemhjälpen anställd hemvårdarinna. Denna lön uppgår för närvarande till ca 10 000 kr. om året.

Det är uppenbarligen förenat med stora svårigheter att göra en rättvisande uppskattning av värdet av husmoderns arbete i hemmet. Många

av hennes arbetsuppgifter torde sålunda sakna motsvarigheter inom arbetslivet i övrigt. Vidare tar åtskilliga av arbetsuppgifterna inte kontinuerligt hela hennes arbetskraft i anspråk och uträttas därför delvis samtidigt med andra uppgifter. En arbetsvärdering på tidsstudiebas framstår följaktligen knappast såsom möjlig. En mera framkomlig väg är måhända att utgå från kostnaden för lejd arbetskraft, men vid sådana beräkningar måste bortses från några av husmoderns viktigaste uppgifter. Härvid tänker utskottet på husmoderns insatser för att bereda barnen en lugn och trygg uppväxt samt för att skapa trivsel i hemmet. Även om man inte tar hänsyn till att betydelsen av sådana insatser skiftar från hem till hem, kan man inte komma ifrån att de är omöjliga att skatta i pengar. Likväl måste det indirekta värdet härav antagas vara betydande. Med hänsyn till dessa förhållanden saknas anledning att antaga, att man genom den i motionerna begärda utredningen skulle uppnå mera rättvisande resultat än genom de ovan nämnda uppskattningarna.

Det huvudsakliga syftet med den begärda utredningen torde emellertid vara att erhålla ett underlag för en förbättrad sjukpenningförsäkring för hemarbetande kvinnor. Enligt gällande regler är dessa kvinnor obligatoriskt försäkrade för en grundsjukpenning om 3 kr. för dag. De har därutöver möjlighet att teckna frivillig försäkring för sjukpenningtillägg om högst 3 kr. om dagen. Emellertid har under vårsessionen beslutats, att maximum för sjukpenningtillägget skall fr. o. m. den 1 januari 1961 höjas till 5 kr. Den frivilliga försäkringen har hittills rönt förhållandevis ringa anslutning bland husmöderna. Det synes därför lämpligt att låta anstå med ytterligare förbättringar av möjligheterna till frivillig försäkring, tills erfarenheter vunnits av den i våras beslutade höjningen.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner, I: 310 och II: 386, såvitt avser de däri under 2) upptagna yrkandena, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 november 1960

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand, Nils Elowsson, Axel Svensson, fru Carlqvist, fru Hamrin-Thorell, herrar Kaijser, Thorsten Larsson och fröken Nordström;

från andra kammaren: herr Jacobsson i Tobo, fröken Sandell, fröken Höjer, herrar Johansson i Södertälje, Warendorff, Fredriksson, fru Wallerius-Gunne och fru Eriksson i Ängelholm*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av fru *Hamrin-Thorell*, herr *Kaijser*, fröken *Nordström*, herr *Jacobsson* i *Tobo*, fröken *Höjer* och fru *Wallerius-Gunne*, vilka ansett,

a) att det avsnitt av utskottets yttrande, som börjar å s. 7 med orden »Det är» och slutar å s. 8 med orden »beslutade höjningen», bort ersättas med text av följande lydelse.

»Det är uppenbarligen förenat med svårigheter att göra en rättvisande uppskattning av värdet av husmoderns arbete i hemmet. Åtskilliga av arbetsuppgifterna tar inte kontinuerligt hela hennes arbetskraft i anspråk och uträttas därför delvis samtidigt med andra uppgifter. En arbetsvärdering på tidsstudiebas kan därför erbjuda vissa problem. En annan väg är att utgå från kostnaden för lejd arbetskraft. Självfallet kan icke i någotdera fallet hänsyn tas till sådana insatser från husmoderns sida som att bereda barnen en lugn och trygg uppväxt samt att skapa trivsel i hemmet. Sådana insatser går inte att ekonomiskt värdera. Ej heller kan den arbetsgemenskap som ofta skapas i ett hem bli föremål för ekonomisk bedömning.

Mycket skulle dock vara vunnet, om det ekonomiska värdet av de praktiska arbetsmoment som ingår i husmoderns arbete för hem och familj kunde fastställas. Det föreligger också ett mycket utbrett intresse för att vinna klarhet i denna fråga. Under en följd av år har sålunda frågan debatterats i samband med sjukförsäkring, förvärvsavdrag, vissa sociala förmåner samt familjerättsliga underhållsbidrag. Med hänsyn härtill anser utskottet det befogat, att möjligheterna att nå fram till någon form av ekonomisk värdering av husmorsarbetet ingående undersöks. Tillgängligt material från olika separata undersökningar, bl. a. från statens institut för konsumentfrågor, bör därvid kunna användas som underlag. Olika metoder för värderingen bör prövas, såsom arbetsvärdering av särskilda moment och jämförelser med arbetsmarknadens löner för hemhjälp. Utredningen bör också söka klarlägga de praktiska konsekvenserna på olika områden av en genomförd värdering av hushållsarbetet, så att en mera realistisk grund erhålles för bestämningen av de skilda ersättningar som kan bli aktuella för den hemarbetande husmodern.»

b) att utskottet bort hemställa,

»att riksdagen i anledning av förevarande motioner, I: 310 och II: 386, såvitt avser de däri under 2) upptagna yrkan- dena, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en förutsättningslös utredning angående en ekonomisk uppskattning av hushållsarbetet, som kan ligga till grund för en realistisk bedömning i olika sammanhang av värdet av husmoderns arbetsinsats».